

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙^๑ ได้กำหนดให้ พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชบัญญัติขึ้นได้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจตราข้อบังคับเกี่ยวกับการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติได้^๒ ดังนั้น กระบวนการและขั้นตอนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ย่อมเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวและข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙

กระบวนการและขั้นตอนพิจารณาร่างพระราชบัญญัติและร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๑. ผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว^๓ ได้กำหนดผู้มีสิทธิเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้ ดังนี้

- ๑) สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติร่วมกันจำนวนไม่น้อยกว่ายี่สิบห้าคน
- ๒) คณะรัฐมนตรี

โดยเฉพาะกรณีร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน จะเสนอได้ก็แต่โดยคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ซึ่งร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน^๔ หมายความว่า ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อความต่อไปนี้ทั้งหมดหรือแต่อย่างหนึ่งอย่างใด กล่าวคือ การตั้งขึ้น ยกเลิก ลดเปลี่ยนแปลง แก้ไข ผ่อน หรือวางระเบียบการบังคับอันเกี่ยวกับภาษีหรืออากร การจัดสรรรับ รักษา จ่าย โอน หรือก่อภาระผูกพัน เงินแผ่นดิน การลดรายได้แผ่นดิน การกู้เงิน การค้าประกัน หรือการใช้เงินกู้ หรือร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยเงินตรา

หากกรณีมีข้อสงสัยว่าร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ ให้ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้มีอำนาจวินิจฉัยและคำวินิจฉัยนั้นให้ถือเป็นเด็ดขาด^๕

๓) คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว^๖ ได้กำหนดให้คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญเป็นผู้ดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติประกอบ

^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐ วรรคหนึ่ง

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๙ วรรคสอง

^๓ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐ วรรคสอง

^๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐ วรรคสาม

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐๘

^๖ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

รัฐธรรมนูญ เฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง ให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวัน นับแต่วันที่จัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ เพื่อเสนอให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณา

๒. รูปแบบของการเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ^๓ ได้กำหนดรูปแบบของการเสนอร่างพระราชบัญญัติเพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาไว้ กล่าวคือ ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติโดยชัดแจ้ง

๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

ในกรณีที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกกฎหมายเดิมให้ระบุมตราที่ต้องการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิกไว้ในหลักการ หรือจะระบุไว้ในเหตุผลด้วยก็ได้

นอกจากนี้รูปแบบของการเสนอร่างพระราชบัญญัติ อาจเป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนดขึ้น^๔ เพื่อประโยชน์ในการค้นหาเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งถ้าหากร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่ชอบด้วยหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องแจ้งให้สมาชิกทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัตินั้น^๕

เพื่อให้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติและการเสนอร่างพระราชบัญญัติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นไปด้วยความเรียบร้อย สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการตรวจพิจารณารูปแบบและโครงสร้างของร่างพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการยกร่างกฎหมายและมีความถูกต้องสอดคล้องกับหลักการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) และข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ก่อนที่เลขาธิการจะนำเสนอประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเพื่อให้ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาต่อไป

๓. กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ

โดยทั่วไปรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) และข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ มิได้มีการกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไว้ว่าจะต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่วัน เว้นแต่ กรณีเป็นร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง รัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) และข้อบังคับการประชุม

^๓ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐๖

^๔ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐๖ วรรคสี่

^๕ ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐๗

สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กำหนดให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในสี่สิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นจากคณะกรรมการกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญ^{๑๐}

๔. ขั้นตอนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติไว้ว่า ให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ^{๑๑} ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง

การพิจารณาในวาระที่หนึ่งเป็นการพิจารณาหลักการทั่วไปของร่างพระราชบัญญัติ โดยให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาและลงมติว่าสมควรจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

การพิจารณาในขั้นตอนนี้ จะเริ่มต้นด้วยการนำเสนอบันทึกหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติ คือ หากเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรี รัฐมนตรีกระทรวงใด เป็นผู้รับผิดชอบในฐานะเจ้าของร่างพระราชบัญญัตินั้น หรือหากร่างพระราชบัญญัตินั้นเกี่ยวข้องกับหลายกระทรวง คณะรัฐมนตรีอาจมอบหมายให้รัฐมนตรีกระทรวงหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบในการเสนอและชี้แจงหลักการและเหตุผลต่อที่ประชุมแล้วแต่กรณี หากเป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกผู้เสนอจะเป็นผู้มีสิทธิได้อภิปรายชี้แจงหลักการและเหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะให้สมาชิกได้อภิปรายคัดค้านหรือสนับสนุนในร่างพระราชบัญญัตินั้นสลับกันไป เมื่อสมาชิกผู้ประสงฆ์จะอภิปรายได้อภิปรายครบหมดทุกคนแล้วการอภิปรายก็เป็นอันยุติ หรือในกรณีที่ประธานของที่ประชุมพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้^{๑๒} ซึ่งเป็นอำนาจของประธานในที่ประชุมในฐานะเป็นผู้ควบคุมการประชุม จะเห็นได้ว่าแม้จะให้อำนาจประธานในที่ประชุมใช้ดุลยพินิจว่าสมควรจะยุติการอภิปรายได้แล้ว แต่ก็ยังคงต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมด้วย

หลังจากนั้นประธานก็จะขอมติจากที่ประชุมว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ในกรณีที่ที่ประชุมมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติก็จะพิจารณาต่อไปในวาระที่สอง แต่หากที่ประชุมมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป^{๑๓}

ที่กล่าวมานี้เป็นหลักเบื้องต้นในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่งเท่านั้น

^{๑๐} รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ประกอบกับข้อบังคับฯ ข้อ ๑๒๗ วรรคสอง

^{๑๑} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๐๙

^{๑๒} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๕๖

^{๑๓} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๔

เนื่องจากอาจมีขั้นตอนการพิจารณาเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ กล่าวคือ

๑) กรณีการให้คณะกรรมการไปพิจารณาร่างพระราชบัญญัติก่อนรับหลักการ^{๑๔} คือ ในระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่งนั้น ถ้ามีปัญหาที่ยากต่อการวินิจฉัยของที่ประชุมว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการในร่างพระราชบัญญัติฉบับใดหรือไม่เพื่อประโยชน์ในการพิจารณา สภาอาจมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญ หรือส่งให้คณะกรรมการวิสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งไปพิจารณาก่อนรับหลักการก็ได้ โดยคณะกรรมการที่ได้รับมอบหมายดังกล่าวต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จ ภายในสามสัปดาห์นับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงกรรมการ เมื่อคณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วก็จะจัดทำรายงาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นเพื่อเป็นแนวทางประกอบการวินิจฉัยของที่ประชุมสภา เพื่อที่ประชุมสภาจะได้พิจารณาว่าสมควรจะมีมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการของร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไป

การให้คณะกรรมการไปพิจารณาร่างพระราชบัญญัติก่อนรับหลักการนี้ มักจะมีการเสนอในหลายกรณีด้วยกัน เช่น กรณีของที่ประชุมสภามีความเห็นแตกต่างกันมาก หากที่ประชุมสภาจะตัดสินใจลงมติกันในขณะนั้นก็อาจเป็นผลเสียในภายหลังได้ วิธีการนี้จึงมีประโยชน์มากในการที่จะหาข้อยุติในความคิดเห็นที่แตกต่างกันของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติในที่ประชุมสภา นอกจากนั้น อาจเป็นกรณีของที่ประชุมสภาที่มีความประสงค์ที่จะได้ข้อมูลข้อเท็จจริงและรายละเอียดเพื่อประกอบการพิจารณาเพื่อให้เป็นไปด้วยความละเอียดรอบคอบ หรืออาจเป็นกรณีของที่ประชุมสภาได้มอบหมายให้ไปศึกษาความเหมาะสมในการที่จะออกกฎหมายเพื่อบังคับใช้ซึ่งกรณีต่าง ๆ ดังกล่าวในเบื้องต้นนั้น หากจะให้มีการอภิปรายแสดงความคิดเห็นก็อาจจะเสียเวลาการประชุมของสภา ฉะนั้น การให้คณะกรรมการไปพิจารณาก่อนรับหลักการนี้ จึงนับได้ว่าอำนวยความสะดวกต่อการแบ่งเบาภาระและเวลาของสภาลงได้ อีกประการหนึ่งสภาจะได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และถูกต้องจากการที่ให้คณะกรรมการไปพิจารณาก่อนรับหลักการ ซึ่งข้อมูลนี้ย่อมมีความสำคัญต่อการวินิจฉัยของที่ประชุมสภาต่อไป

อนึ่ง โดยปกติแล้ว คณะกรรมการจะพิจารณาในภาพรวมโดยทั่วไปของร่างพระราชบัญญัตินั้น ๆ ว่าสมควรหรือเหมาะสมที่สภาจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ อาทิ การหารายละเอียดข้อมูล ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อกฎหมายข้างเคียง ฯลฯ แล้วรายงานต่อสภาว่า สภาควรจะรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้นหรือไม่ ซึ่งความเห็นของคณะกรรมการชุดดังกล่าว สภาไม่จำเป็นต้องมีความเห็นด้วยเสมอไป แต่โดยหลักแล้วสภามักจะเห็นด้วยกับรายงานของคณะกรรมการที่ได้รายงานต่อสภาจะมีอยู่บ้างที่สภาจะไม่เห็นชอบด้วยกับรายงานของคณะกรรมการแต่ก็เป็นส่วนน้อย

^{๑๔} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑๐ วรรคสอง

๒) กรณีการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติหลายฉบับรวมกัน^{๑๕} การพิจารณาในวาระที่หนึ่งนั้นสภาอาจมีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน โดยมีความมุ่งหมายเพื่อประหยัดเวลาของสภาและเพื่อป้องกันมิให้มีการลงมติในเรื่องเดียวกันต่างกัน ในกรณีเช่นนี้สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการ แห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแล้วสภาจะลงมติต่อไปว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง^{๑๖}

โดยปกติหากมีร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรีได้เสนอมายังสภาเพื่อพิจารณาร่วมกับร่างพระราชบัญญัติฉบับที่สมาชิกเป็นผู้เสนอด้วยแล้ว สภามักจะลงมติให้ถือร่างพระราชบัญญัติฉบับที่คณะรัฐมนตรีเสนอเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สองเสมอ ซึ่งการที่กำหนดให้มีร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณานั้นก็เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการที่สภาจะได้อบรมหมายให้พิจารณาได้ยึดถือในการพิจารณาและจัดทำรายงานของคณะกรรมการเพื่อเสนอต่อสภาพิจารณาต่อไป

แต่อย่างไรก็ตามร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้เสนอและสภาได้มีมติให้รวมการพิจารณาด้วยนั้น มิใช่ว่าจะไม่มีประโยชน์ เพราะคณะกรรมการก็จะใช้ประกอบในการพิจารณา โดยนำส่วนที่เห็นว่าเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางที่เหมาะสมมาปรับใช้ ซึ่งหากที่ประชุมคณะกรรมการมีความเห็นด้วยในรายละเอียดส่วนใดของร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะกรรมการก็จะนำรายละเอียดในส่วนนั้นเข้ามาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขในร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นร่างหลักเพื่อให้มีความเหมาะสมต่อไป

๓) กรณีคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัติไปพิจารณาก่อนรับหลักการ^{๑๗} กล่าวคือ ในกรณีร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้เสนอนั้น คณะรัฐมนตรีอาจจะขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติรับหลักการก็ได้ โดยต้องขออนุมัติจากที่ประชุมสภาเสียก่อน ถ้าที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติอนุมัติก็มีผลให้ต้องรอการพิจารณาไว้ก่อนสามสิบวัน

โดยหลักแล้วหากคณะรัฐมนตรีเห็นด้วยในหลักการอย่างเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาคณะรัฐมนตรีจะส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวคืนสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในกรณีเช่นนี้ คณะรัฐมนตรีมักจะเสนอร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนั้นเข้ามาด้วยสาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะแม้คณะรัฐมนตรีจะเห็นด้วยในหลักการและมีหลักการอย่างเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ตาม แต่ในส่วนข้อยกเว้นของเนื้อหาของร่างพระราชบัญญัติบางส่วน อาจจะมีเนื้อหาหรือรายละเอียดที่ยังขาด

^{๑๕} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๐ วรรคสาม

^{๑๖} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๐ วรรคสาม

^{๑๗} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๑ วรรคหนึ่ง

ความสมบูรณ์บ้างคณะรัฐมนตรีจึงต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันกับร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเข้ามาด้วย

เมื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณาเสร็จแล้วจะส่งร่างพระราชบัญญัติที่ขอรับไปพิจารณาก่อนรับหลักการคืนมายังสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนมาพร้อมข้อสังเกตหรือเมื่อพ้นกำหนดเวลาสามสิบวันแล้ว คณะรัฐมนตรีมิได้ส่งร่างพระราชบัญญัติคืนมาพร้อมข้อสังเกตประธานสภาก็จะบรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน^{๑๘}

ผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง

การลงมติในวาระที่หนึ่ง แยกพิจารณาได้ดังนี้

๑) ถ้าที่ประชุมมีมติไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป^{๑๙}

๒) ถ้าที่ประชุมมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณาก็ให้สภาพิจารณาไปต่อในวาระที่สอง^{๒๐}

เมื่อที่ประชุมได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฉบับใดแล้วที่ประชุมจะต้องลงมติต่อไปว่าจะให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งหรือโดยคณะกรรมการเต็มสภา^{๒๑}

หลังจากนั้นที่ประชุมจะกำหนดระยะเวลาในการที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะเสนอคำแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติ โดยปกติมักจะกำหนดให้แปรญัตติภายใน ๗ วันตามข้อบังคับ^{๒๒} แต่หากร่างพระราชบัญญัติไม่มีรายละเอียดหรือมีความสลับซับซ้อนในส่วนของเนื้อหาที่จะต้องพิจารณามากที่ประชุมอาจกำหนดเวลาการแปรญัตติไว้มากกว่า ๗ วัน ก็ได้ ในกรณีกลับกันถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นมีบทบัญญัติมาตราไม่มากนัก หรือไม่มีความสลับซับซ้อนของเนื้อหาหรือมีความจำเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดที่สภาควรต้องพิจารณาให้เสร็จโดยเร็วที่ประชุมอาจกำหนดเวลาการแปรญัตติไว้น้อยกว่า ๗ วัน ก็ได้ แล้วแต่ที่ประชุมจะพิจารณากำหนด

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สอง

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองนี้ สามารถแบ่งการพิจารณาออกได้เป็น ๒ ขั้นตอน กล่าวคือ

ขั้นตอนที่หนึ่ง การพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการ

ขั้นตอนที่สอง การพิจารณาในชั้นของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายหลังจากที่คณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว

^{๑๘} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๑ วรรคสอง

^{๑๙} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๔

^{๒๐} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๒

^{๒๑} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๓

^{๒๒} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๕

การพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการ

การพิจารณาในชั้นของคณะกรรมการนี้อาจเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งซึ่งเป็นในรูปของคณะกรรมการวิสามัญ หรืออาจเป็นการพิจารณาโดยคณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งหรือเป็นการพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมติของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ก. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้งนั้นสภาอาจส่งให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งเป็นผู้พิจารณาซึ่งตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙^{๒๓} คณะกรรมการสามัญประจำสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีจำนวน ๒๑ คณะ ในคณะกรรมการสามัญประจำสภาแต่ละคณะจะประกอบด้วยกรรมการจำนวนไม่น้อยกว่าเก้าคนแต่ไม่เกินสิบสามคน

ในกรณีที่มีการตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณา^{๒๔} การเลือกคณะกรรมการวิสามัญให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอซึ่งสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ครั้งละหนึ่งชื่อหรือหลายชื่อก็ได้โดยการเสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้จำนวนกรรมการจะเป็นเท่าใดนั้น ให้เป็นไปตามมติของที่ประชุม

ในกรณีที่ที่ประชุมได้ลงมติให้พิจารณาโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง กล่าวคือ อาจจะมีมติส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นให้คณะกรรมการสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งเป็นผู้พิจารณาหรือมีมติให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณา ซึ่งการตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้ที่ประชุมเลือกคณะกรรมการจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ และในกรณีที่เป็นร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยคณะรัฐมนตรีให้คณะรัฐมนตรีเสนอรายชื่อได้ไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนกรรมการทั้งหมด^{๒๕} แต่หากเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ คณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้งต้องประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้น มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด^{๒๖}

นอกจากนี้หากเป็นการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญเฉพาะที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการจัดให้มีการเลือกตั้ง ตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ การแต่งตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ต้องประกอบด้วยกรรมการวิสามัญปฏิรูปการเมืองอย่างน้อยสามคนและผู้ที่เป็นกรรมการยกกร่างรัฐธรรมนูญมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด^{๒๗}

^{๒๓} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๗๓

^{๒๔} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๐

^{๒๕} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๐

^{๒๖} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๑

^{๒๗} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๒๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองขึ้นคณะกรรมการนั้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเวลาตามที่ที่ประชุมกำหนดโดยเริ่มนับระยะเวลาในการเสนอคำแปรญัตติตั้งแต่วันถัดจากวันที่สภาฯรับร่างพระราชบัญญัติไว้พิจารณา

หลักเกณฑ์ในการเสนอคำแปรญัตติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ความหมายของ “แปรญัตติ”

แปรญัตติ หมายถึง การที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะขอเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือเพิ่มเติมถ้อยคำหรือข้อความในร่างพระราชบัญญัติ ที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หลังจากของที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ลงมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่งแล้ว ย่อมเข้าสู่กระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองอันเป็นขั้นตอนการพิจารณาของคณะกรรมการซึ่งจะแบ่งการพิจารณาเป็น ๒ กรณี ดังนี้

๑) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการเต็มสภา

ในการพิจารณาโดยคณะกรรมการเต็มสภานั้นจะไม่มีคำแปรญัตติ เพราะถือว่าสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติทุกคนเป็นกรรมการและมีสิทธิเสนอขอเพิ่มมาตราขึ้นใหม่ ตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

๒) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง

เนื่องจากคณะกรรมการที่สภาตั้งมี ๒ ประเภท คือ คณะกรรมการสามัญประจำสภาและคณะกรรมการวิสามัญ ในการนี้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติจะพิจารณาโดยคณะกรรมการประเภทใดขึ้นอยู่กับมติของที่ประชุมสภา และเมื่อที่ประชุมสภามีมติตั้งคณะกรรมการแล้วก็จะมีการกำหนดระยะเวลาในการแปรญัตติ สมาชิกสภาที่มีได้รับเลือกเป็นกรรมการพิจารณาพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นที่มีสิทธิที่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยเสนอคำขอแก้ไขของตนภายในเวลาที่ที่ประชุมสภากำหนด โดยการขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เรียกว่า “แปรญัตติ” และคำขอแก้ไขเพิ่มเติมนั้นเรียกว่า “คำแปรญัตติ”

หลักเกณฑ์และวิธีการเสนอคำแปรญัตติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ^{๒๔}

๑) ต้องเสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการตามแบบที่เลขาธิการวุฒิสภาซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนด ซึ่งผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อท้ายคำแปรญัตติที่เสนอ และต้องมีสมาชิกสภารับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน

๒) ต้องแปรเป็นรายมาตรา และไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

^{๒๔} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๕

๓) ต้องกระทำภายในกำหนดเวลา ๗ วัน นับแต่วันถัดจากวันที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติมีมติรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติฯ ไว้พิจารณาในวาระที่หนึ่ง เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะกำหนดเวลาไว้เป็นอย่างอื่น

การยกร่างคำแปรญัตติ

ด้วยการเสนอคำแปรญัตตินั้นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติอาจต้องการข้อมูลและรายละเอียดเพิ่มเติมหรือต้องการขอคำปรึกษาและขอรับบริการในการจัดพิมพ์คำแปรญัตติในการนี้สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภาซึ่งปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีกลุ่มงานที่จะให้บริการดังกล่าวแก่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คือ กลุ่มงานญัตติ สำนักงานการประชุม

การยื่นคำแปรญัตติ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถยื่นคำแปรญัตติได้ที่กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักกรรมการ (ในเวลาราชการและภายในกำหนดเวลาการแปรญัตติตามที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติกำหนด) และหลังจากที่กำหนดเวลาในการแปรญัตติได้สิ้นสุดลง เลขาธิการวุฒิสภาซึ่งได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่เลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติจะทำการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา และมีหนังสือนัดผู้แปรญัตติให้มาชี้แจงเหตุผลประกอบคำแปรญัตติ^{๒๙}

การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติสามารถยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรญัตติได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาการแปรญัตติเท่านั้น^{๓๐} โดยสามารถยื่นได้ที่กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักกรรมการ

การถอนคำแปรญัตติ

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติที่ยื่นคำแปรญัตติไว้หากต้องการถอนคำแปรญัตติจะกระทำเมื่อใดก็ได้^{๓๑}

การชี้แจงประกอบคำแปรญัตติ

เมื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ขอแปรญัตติภายในเวลาที่สภากำหนดไว้แล้ว คณะกรรมการจะนัดประชุมเพื่อพิจารณาว่าเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยกับคำขอแปรญัตตินั้นซึ่งโดยปกติที่ประชุมคณะกรรมการจะพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราไป หากมาตราใดมีปัญหา ก็จะ “แขวน” หรือ “รอการพิจารณา” ไว้เพื่อพิจารณากฎหมายอื่น ๆ ต่อไปก่อนแล้วจึงจะย้อนกลับมาพิจารณาบทวน ในมาตราที่รอการพิจารณาอยู่จนจบร่าง จากนั้นคณะกรรมการจะ

^{๒๙} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๘

^{๓๐} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๘

^{๓๑} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๘

มีหนังสือนัดผู้แปรญัตติแต่ละรายที่ได้ยื่นคำขอแปรญัตติไว้มาชี้แจงเหตุผลประกอบในที่ประชุมของคณะกรรมการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติฯ ฉบับนั้น

ในการนี้ผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้โดยผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกสภาคนอื่นกระทำการแทนได้โดยยื่นต่อประธานคณะกรรมการ^{๑๖}

ผลของการชี้แจงเหตุผลประกอบคำแปรญัตติ

เมื่อผู้แปรญัตติแต่ละรายได้ชี้แจงเหตุผลประกอบคำแปรญัตติในที่ประชุมของคณะกรรมการแล้ว ผลของการชี้แจงเหตุผลประกอบคำแปรญัตติได้แบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีผู้แปรญัตติเห็นด้วย ได้แก่ กรณีที่ผู้แปรญัตติหรือผู้ได้รับมอบหมายพอใจหรือเห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะเห็นด้วยตามที่คณะกรรมการได้ชี้แจงหรือได้ทำการแก้ไขเพิ่มเติมมาแล้วในการพิจารณาเรียงลำดับมาตรา ก่อนที่จะได้เชิญผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบคำแปรญัตติ หรือคณะกรรมการได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมตามที่ผู้แปรญัตติเสนอคำแปรญัตติ ไว้ทั้งหมดก็ได้ และหมายความรวมถึงกรณีที่คณะกรรมการยอมแก้ไขเพิ่มเติมโดยเห็นด้วยกับหลักการเพียงบางส่วนหรือได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอย่างหนึ่งอย่างใดแล้วผู้แปรญัตติไม่ติดใจด้วย

๒) กรณีผู้แปรญัตติของสงวนคำแปรญัตติ ได้แก่ กรณีที่ผู้แปรญัตติหรือผู้ได้รับมอบหมายยังติดใจสงสัยหรือไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในรายละเอียดหรือหลักการในส่วนใดส่วนหนึ่งตามที่ได้เสนอคำแปรญัตติ และคณะกรรมการไม่เห็นด้วยกับหลักการดังกล่าว ผู้แปรญัตติ ก็สามารถยืนยันที่จะขอแก้ไขตามนั้น โดยสมาชิกผู้เสนอคำแปรญัตตินั้นมีสิทธิ “สงวนคำแปรญัตติ” ของตนไว้เพื่ออภิปรายในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อให้ที่ประชุมลงมติชี้ขาดอีกครั้ง^{๑๗} สำหรับในกรณีนี้ หากผู้เสนอมีฐานะเป็นกรรมการเสียงข้างน้อยที่ยังติดใจสงสัยจะขอเปลี่ยนแปลง แก้ไข ตัดทอน หรือเพิ่มเติมหรือไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใดกรรมการผู้นั้น ก็มีสิทธิที่จะ “สงวนความเห็น” ของตนในข้อนั้นไว้เพื่อให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัย^{๑๘}

คำแปรญัตติเป็นอันตกไป

กรณีที่คำแปรญัตติจะตกไปนั้นแบ่งออกเป็น ๒ กรณี คือ

๑) กรณีที่ผู้แปรญัตติต้องมาชี้แจงในที่ประชุมสภา

คำแปรญัตติใดถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมสภาแล้ว ถ้าผู้แปรญัตติไม่มาชี้แจงในที่ประชุมสภาหรือผู้แปรญัตติไม่อยู่ในที่ประชุมสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป^{๑๙}

^{๑๖} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๘๗

^{๑๗} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๙๐

^{๑๘} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๙๑

^{๑๙} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๘๖

๒) กรณีผู้แปรญัตติต้องมาชี้แจงในที่ประชุมคณะกรรมการ
คำแปรญัตติที่ผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการ
ตามเวลานัด จนเวลาได้ล่วงไปเกินกว่า ๓๐ นาทีนับแต่เวลาที่คณะกรรมการได้เริ่มการพิจารณา
คำแปรญัตติใด คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการจะพิจารณาเห็นสมควร
ผ่อนผันให้เป็นกรณีพิเศษก่อนเสร็จเรื่องพิจารณานั้น^{๓๖}

ข. การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา ก็เพื่อให้การพิจารณา
ร่างพระราชบัญญัติเสร็จโดยรวดเร็ว หรือที่นิยมเรียกกันโดยทั่วไปว่า “พิจารณารวดเดียวสามวาระ”
การพิจารณาในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีความจำเป็นรีบด่วนที่ต้องมีกฎหมายใช้บังคับเพื่อ
ประโยชน์ของประเทศชาติ ประกอบกับร่างพระราชบัญญัตินั้นไม่มีความสลับซับซ้อน ไม่มีความ
ยุ่งยากในการพิจารณา หรือร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นมีจำนวนมาตราหรือสาระสำคัญไม่มากนัก

สภานิติบัญญัติแห่งชาติจะพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา
ได้ ต่อเมื่อมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอญัตติ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าสิบคน และ
ที่ประชุมสภานิติ^{๓๗} เมื่อที่ประชุมสภามีมติอนุมัติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดย
กรรมการเต็มสภาแล้ว ให้ถือว่าสมาชิกในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ
และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการ^{๓๘} ดังนั้น ในการพิจารณาจึงไม่มี
การแปรญัตติ เนื่องจากสมาชิกทุกคนจะทำหน้าที่เป็นกรรมการจึงมีสิทธิที่จะแก้ไขเพิ่มเติมร่าง
พระราชบัญญัติได้อยู่แล้ว และการพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภาจะเป็นทั้งการพิจารณาชั้น
คณะกรรมการและการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป^{๓๙} หาก
ระหว่างการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภามีปัญหาใดเกี่ยวกับร่าง
พระราชบัญญัติ สภาจะตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหานั้นโดยเฉพาะก็ได้^{๔๐}

หลักเกณฑ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการ

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมการในวาระที่สองนี้ จะเป็นการ
พิจารณาตั้งแต่บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติ ชื่อร่างพระราชบัญญัติ
คำปรารภ มาตรา ๑ จนถึงมาตราสุดท้าย และพิจารณาในรายละเอียดทุกถ้อยคำที่บัญญัติในร่าง
พระราชบัญญัติ ฉบับนั้น ซึ่งสามารถจำแนกหลักเกณฑ์ในการพิจารณาของคณะกรรมการได้
เป็น ๒ ลักษณะ กล่าวคือ

^{๓๖} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๘๙

^{๓๗} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑๓ วรรคสอง

^{๓๘} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑๙ วรรคหนึ่ง

^{๓๙} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑๙ วรรคสอง

^{๔๐} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๑๓ วรรคสาม

ลักษณะที่หนึ่ง หลักเกณฑ์การพิจารณาคำแปรญัตติของสมาชิก

เมื่อมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติเสนอคำแปรญัตติเพื่อขอแก้ไขเพิ่มเติมหรือตัดทอนเนื้อความในบทบัญญัติมาตราใด ๆ ของร่างพระราชบัญญัติที่สภาฯ รับไว้พิจารณาในวาระที่หนึ่ง โดยการเสนอคำแปรญัตติของตนต่อประธานคณะกรรมการภายในระยะเวลาที่สภาฯ กำหนด

ในทางปฏิบัตินั้น เมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ได้รับมอบหมายเสร็จสิ้นแล้ว ขั้นตอนต่อไปหลังจากนั้นคณะกรรมการฯ จะนัดประชุมเพื่อพิจารณาคำแปรญัตติของสมาชิกแต่ละคนโดยการเชิญสมาชิกแต่ละคนที่ได้ยื่นคำแปรญัตติไว้มาชี้แจงเหตุผลประกอบในที่ประชุมของคณะกรรมการฯ พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้น ซึ่งถ้าหากคณะกรรมการฯ เห็นด้วยกับคำแปรญัตติของสมาชิกท่านใด ก็จะใช้ให้เป็นไปตามคำแปรญัตตินั้น

ถ้าคณะกรรมการฯ ไม่เห็นด้วยกับคำแปรญัตติของสมาชิก ก็จะใช้เหตุผลให้สมาชิกผู้ขอแปรญัตติได้เข้าใจเพื่อจะได้ถอนคำแปรญัตตินั้นออกไป แต่ถ้าผู้แปรญัตติยังตั้งใจสงสัยหรือไม่พอใจในคำชี้แจง ก็สามารถยืนยันที่จะขอแก้ไขตามนั้น โดยสมาชิกผู้เสนอคำแปรญัตตินั้นมีสิทธิสงวนคำแปรญัตติของตนไว้เพื่ออภิปรายในที่ประชุมสภาฯ นิติบัญญัติแห่งชาติ และเพื่อให้ที่ประชุมลงมติซ้ำอีกครั้ง

ลักษณะที่สอง หลักเกณฑ์การพิจารณาในส่วนของคณะกรรมการ

ในส่วนของคณะกรรมการฯ นั้น กรรมการทุกคนมีสิทธิที่จะขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข ตัดทอน หรือเพิ่มเติมข้อความใด ๆ ในร่างพระราชบัญญัตินั้นได้ ถ้าหากที่ประชุมคณะกรรมการฯ พิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นเห็นด้วย ก็จะใช้เปลี่ยนแปลงหรือเพิ่มเติมไปตามนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการฯ เสียงส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย และกรรมการผู้หนึ่งยังตั้งใจสงสัยและยืนยันจะขอเปลี่ยนแปลงแก้ไข ตัดทอน หรือเพิ่มเติม กรรมการผู้หนึ่งในฐานะเสียงข้างน้อย ก็มีสิทธิสงวนความเห็นของตนไว้อภิปรายเพื่อให้ที่ประชุมสภาฯ นิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้ชี้ขาดอีกครั้งหนึ่งได้

เมื่อคณะกรรมการฯ ได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้ว ก็จะเสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการฯ พิจารณาเสร็จแล้ว โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานของคณะกรรมการฯ ต่อประธานสภาฯ นิติบัญญัติแห่งชาติ^{๑๐} โดยในรายงานนั้นต้องมีรายละเอียดในเรื่องดังต่อไปนี้

๑. ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง
๒. ถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการฯ เกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด
๓. มีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติหรือไม่ในมาตราใด
๔. มีการสงวนความเห็นของกรรมการหรือไม่ในมาตราใด

^{๑๐} ข้อบังคับการประชุมสภาฯ นิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๖ วรรคหนึ่ง

นอกจากนี้การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการนั้น ถ้าคณะกรรมการเห็นว่ามิใช่ข้อสังเกตที่คณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณาด้วย^{๔๒} และในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ประธานสภาจะส่งรายงานและข้อสังเกตไปยังคณะรัฐมนตรี ศาลฎีกา ศาลปกครองสูงสุด หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้อง^{๔๓} เพื่อจะได้พิจารณา นำข้อสังเกตของสภานิติบัญญัติแห่งชาติไปปฏิบัติต่อไป

การพิจารณาในชั้นของสภานิติบัญญัติแห่งชาติภายหลังจากที่คณะกรรมการได้พิจารณาเสร็จแล้ว

เมื่อคณะกรรมการได้เสนอร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วพร้อมทั้งรายละเอียดของคณะกรรมการต่อประธานสภา ประธานสภาจะบรรจุร่างพระราชบัญญัติเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน^{๔๔} เพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณาต่อไป

ในการพิจารณาของที่ประชุม เมื่อถึงระเบียบวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ประธานในที่ประชุมก็จะให้คณะกรรมการที่พิจารณาร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นเข้าประจำที่ที่จัดไว้ ต่อจากนั้นประธานคณะกรรมการก็จะรายงานผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมการให้ที่ประชุมได้รับทราบ

อนึ่ง ในกรณีที่คณะกรรมการมีความประสงค์จะให้บุคคลภายนอก ซึ่งอาจจะเป็นตัวแทนจากหน่วยงานราชการที่เป็นผู้รับผิดชอบร่างพระราชบัญญัติ หรือเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอย่างดี และคณะกรรมการได้เชิญมาให้ข้อคิดเห็นในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการ ได้มีโอกาสแถลงข้อคิดเห็นหรือช่วยเหลือคณะกรรมการชี้แจงเรื่องใดๆ เกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัตินั้น ประธานคณะกรรมการอาจขอให้ประธานในที่ประชุมพิจารณาอนุญาต

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในชั้นตอนนี้ สภาจะพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่าง โดยให้อภิปรายได้แต่เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม หรือที่ผู้แปรญัตติได้สงวนคำแปรญัตติไว้ หรือที่กรรมการสงวนความเห็นไว้เท่านั้น เว้นแต่ที่ประชุมจะได้ลงมติเป็นอย่างอื่น^{๔๕} ถ้าในมาตราใดไม่มีการแก้ไขก็ผ่านไปโดยไม่มีการอภิปราย

ในกรณีที่สมาชิกใช้สิทธิอภิปรายถึงถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขนั้น คณะกรรมการก็จะชี้แจงเหตุผลที่ได้แก้ไขถ้อยคำหรือข้อความในมาตรานั้น ถ้าผู้อภิปรายไม่ติดใจก็จะผ่านมาตรานั้นไป เมื่อเสร็จการอภิปรายแล้ว ประธานก็จะขอมติจากที่ประชุมว่าจะให้คงไว้ตามร่างที่คณะกรรมการแก้ไขหรือจะคงไว้ตามร่างเดิมที่รับหลักการไว้ในวาระที่หนึ่ง

^{๔๒} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๖ วรรคสอง

^{๔๓} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๖ วรรคสอง ประกอบกับข้อ ๙๓ วรรคสอง

^{๔๔} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๘

^{๔๕} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๐

ในกรณีที่มาตราใดหรือส่วนใดของร่างพระราชบัญญัติที่ผู้แปรญัตติสงวนคำแปรญัตติไว้ หรือกรรมการการสงวนความเห็นไว้ ประธานในที่ประชุมก็จะให้ผู้นั้นชี้แจงก่อน แล้วจึงให้คณะกรรมการชี้แจงเหตุผล เมื่อเสร็จการอภิปราย ประธานก็จะขอมติจากที่ประชุมว่าจะเห็นควรแก้ไขตามผู้สงวนคำแปรญัตติหรือกรรมการผู้สงวนความเห็น หรือจะคงไว้ตามร่างที่กรรมการแก้ไขมา โดยถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์^{๕๖}

หลังจากที่ได้พิจารณาเรียงตามลำดับมาตราจนจบร่างแล้วสภาจะพิจารณาทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณาครั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดมิได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายังขัดแย้งกันอยู่^{๕๗} ในการพิจารณาสรุปทั้งร่างนี้จะไม่มีการลงมติ เมื่อจบขั้นตอนนี้ ถือว่าการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองได้เสร็จสิ้นลงแล้ว สภาก็จะพิจารณาต่อไปในวาระที่สาม

แต่ในกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอและในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานสภาเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้น ทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ประธานสภาจะสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และให้ส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังคณะรัฐมนตรีพิจารณาและให้ความเห็นเพื่อประกอบการวินิจฉัยของประธานสภาและต้องส่งคืนกลับมาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มติดังกล่าว ซึ่งประธานสภามีอำนาจที่จะวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้นเกี่ยวกับการเงินหรือไม่ และคำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด^{๕๘}

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สาม

การพิจารณาในวาระนี้จะไม่มีกรอภิปรายในร่างพระราชบัญญัตินั้นอีก โดยที่ประชุม จะลงมติว่าสมควรจะประกาศใช้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นกฎหมายหรือไม่ ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑. หากที่ประชุมลงมติไม่สมควรประกาศร่างพระราชบัญญัติใช้เป็นกฎหมาย ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป^{๕๙}

๒. หากที่ประชุมลงมติเห็นสมควรประกาศร่างพระราชบัญญัติใช้เป็นกฎหมาย ให้เลขาธิการส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย ให้ประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไป^{๖๐}

ในกรณีที่ปรากฏว่าร่างพระราชบัญญัติที่สภาให้ความเห็นชอบและนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย มีข้อความผิดพลาดและสมควรได้รับการพิจารณาทบทวนอีกครั้ง ก่อนทรงลงพระปรมาภิไธย ประธานสภาอาจขอปรึกษาหรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่า

^{๕๖} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๖๑

^{๕๗} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๑

^{๕๘} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๗

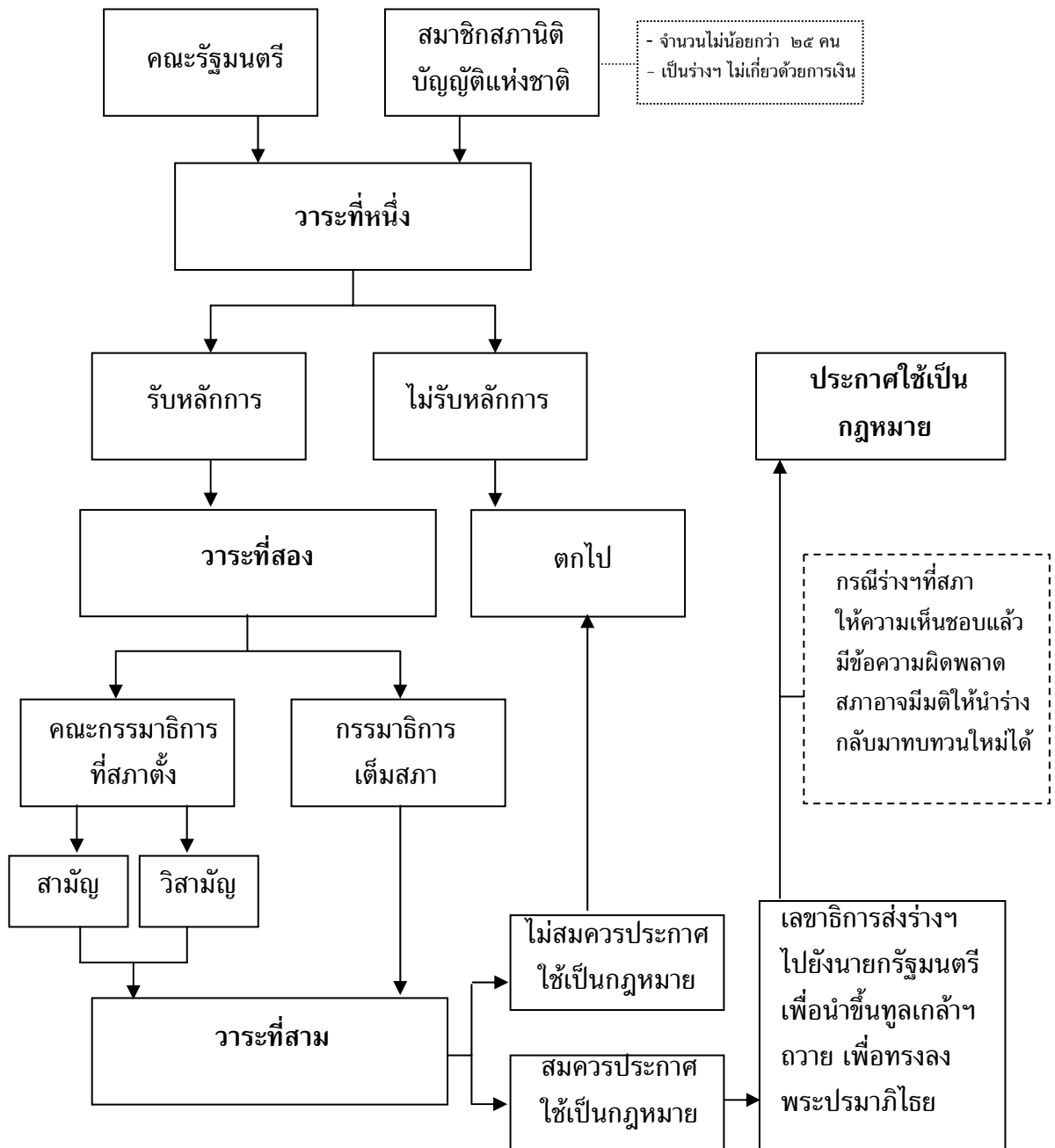
^{๕๙} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๔

^{๖๐} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๕

สิบคนให้นำร่างพระราชบัญญัติกลับมาทบทวนได้อีกครั้งหนึ่งซึ่งการขอปรึกษาหรือการเสนอญัตตินั้น ต้องระบุประเด็นที่จะขอนำกลับมาทบทวนและให้เหตุผลที่ชัดเจน หากที่ประชุมลงมติเห็นชอบ ด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดที่มีอยู่ในวันประชุม ก็ให้ดำเนินการได้ นอกจากนี้ การพิจารณาแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวให้กระทำได้เท่าที่จำเป็น และให้กระทำในที่ประชุมสภา โดยคณะกรรมการเต็มสภา เสร็จแล้วจึงดำเนินการต่อไป^{๕๐}

^{๕๐} ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๖

แผนภูมิแสดงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตัวอย่างร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกสภานิติบัญญัติเป็นผู้เสนอ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๙

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้

ด้วยกระผมและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ รวม ๒๖ คน ประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้สอดคล้องกับหลักความเสมอภาคและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ และตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ ต่อไปด้วย
จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) สุจิต บุญบงการ	ผู้เสนอ
(นายบวรศักดิ์ อุวรรณโณ)		(นายสุจิต บุญบงการ)	
(ลงชื่อ) สุรชัย ภูประเสริฐ	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) สมเกียรติ อ่อนวิมล	ผู้เสนอ
(นายสุรชัย ภูประเสริฐ)		(นายสมเกียรติ อ่อนวิมล)	
(ลงชื่อ) วิษณุ เครืองาม	ผู้เสนอ	(ลงชื่อ) สุพัทธ์ พุ่มกา	ผู้เสนอ
(นายวิษณุ เครืองาม)		(นายสุพัทธ์ พุ่มกา)	

(โปรดพลิก)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้ร่วมเสนอร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. (ต่อ)

(ลงชื่อ) พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม ผู้เสนอ
(พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม)	(ลงชื่อ) เสถียร เศรษฐสิทธิ์ ผู้เสนอ
(นายเสถียร เศรษฐสิทธิ์)
(ลงชื่อ) ศักดิ์ชัย ธนบุญชัย ผู้เสนอ
(นายศักดิ์ชัย ธนบุญชัย)	(ลงชื่อ) ทวี สุรฤทธิกุล ผู้เสนอ
(นายทวี สุรฤทธิกุล)
(ลงชื่อ) บดินทร์ อัคราณิชย์ ผู้เสนอ
(นายบดินทร์ อัคราณิชย์)	(ลงชื่อ) วัลลภ ตั้งคณานุรักษ์ ผู้เสนอ
(นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์)
(ลงชื่อ) พลเอก ปรีชา โรจนเสน ผู้เสนอ
(พลเอก ปรีชา โรจนเสน)	(ลงชื่อ) อำพล จินดาวัฒนะ ผู้เสนอ
(นายอำพล จินดาวัฒนะ)
(ลงชื่อ) บุญสม ศิริบำรุงสุข ผู้เสนอ
(นายบุญสม ศิริบำรุงสุข)	(ลงชื่อ) เตือนใจ ดีเทศน์ ผู้เสนอ
(นางเตือนใจ ดีเทศน์)
(ลงชื่อ) ภัทร คำพิทักษ์ ผู้เสนอ
(นายภัทร คำพิทักษ์)	(ลงชื่อ) ไพศาล พืชมงคล ผู้เสนอ
(นายไพศาล พืชมงคล)
(ลงชื่อ) พลเรือเอก นพพร อาชวาคม ผู้เสนอ
(พลเรือเอก นพพร อาชวาคม)	(ลงชื่อ) พลเรือโท พะจุนธุ์ ตามประทีป ผู้เสนอ
(พลเรือโท พะจุนธุ์ ตามประทีป)
(ลงชื่อ) ชัยอนันต์ สมุทวณิช ผู้เสนอ
(นายชัยอนันต์ สมุทวณิช)	(ลงชื่อ) พลเอก เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์ ผู้เสนอ
(พลเอก เพิ่มศักดิ์ พวงสาโรจน์)
(ลงชื่อ) คำคุณ สิทธิสมาน ผู้เสนอ
(นายคำคุณ สิทธิสมาน)	(ลงชื่อ) พลอากาศเอก อติเรก จำรัสฤทธิรงค์ ผู้เสนอ
(พลอากาศเอก อติเรก จำรัสฤทธิรงค์)
(ลงชื่อ) วุฒิพงษ์ เปรียบจรรย์วัฒน์ ผู้เสนอ
(นายวุฒิพงษ์ เปรียบจรรย์วัฒน์)	(ลงชื่อ) ชลิต แก้วจินดา ผู้เสนอ
(นายชลิต แก้วจินดา)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)
พ.ศ.

หลักการ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังต่อไปนี้

(๑) แก้ไขเพิ่มเติมให้คู่หมั้นฝ่ายหนึ่งเป็นผู้มีสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนจากผู้อื่น ซึ่งได้ร่วมประเวณี ช่มชู้ในกระทำชำเรา หรือพยายามช่มชู้ในกระทำชำเราคู่หมั้นของตน (แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ และมาตรา ๑๔๔๗/๑ วรรคสาม)

(๒) แก้ไขเพิ่มเติมเหตุฟ้องหย่าและสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนกรณีการฟ้องหย่า เนื่องจากคู่สมรสอุปการะเลี้ยงดูผู้อื่นฉันทนภรรยาหรือสามีหรือมีชู้ (แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๕๑๖ (๑) และมาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง)

เหตุผล

โดยที่ประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน และห้ามมิให้เลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศ แต่บทบัญญัติมาตรา ๑๔๔๕ มาตรา ๑๔๔๖ มาตรา ๑๔๔๗/๑ วรรคสาม มาตรา ๑๕๑๖ (๑) และมาตรา ๑๕๒๓ วรรคหนึ่ง แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นบทบัญญัติที่ถือปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศสมควรแก้ไขบทบัญญัติดังกล่าวให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ

แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..)

พ.ศ.

.....

.....

.....

.....

.....

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

.....

.....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้ เรียกว่า “พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๔๔๕ ชายหรือหญิงคู่หนึ่งอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ร่วมประเวณีกับคู่หนึ่งของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหนึ่งนั้น เมื่อได้บอกเลิกสัญญาหมั้นแล้วตามมาตรา ๑๔๔๒ หรือมาตรา ๑๔๔๓ แล้วแต่กรณี

มาตรา ๑๔๔๖ ชายหรือหญิงคู่หนึ่งอาจเรียกค่าทดแทนจากผู้ซึ่งได้ข่มขืนกระทำชำเราหรือพยายามข่มขืนกระทำชำเราคู่หนึ่งของตนโดยรู้หรือควรจะรู้ถึงการหนึ่งนั้นโดยไม่จำเป็นต้องบอกเลิกสัญญาหมั้น”

มาตรา ๔ ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา ๑๔๔๗/๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๑๐) พ.ศ. ๒๕๓๓ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“สิทธิเรียกร้องค่าทดแทนตามมาตรา ๑๔๔๕ และมาตรา ๑๔๔๖ ให้มีอายุความหกเดือนนับแต่วันที่ชายหรือหญิงคู่หนึ่งรู้หรือควรรู้ถึงการกระทำของผู้อื่นอันจะเป็นเหตุให้

เรียกค่าทดแทนและรู้ว่าผู้จะพึงใช้ค่าทดแทนนั้น แต่ต้องไม่เกินห้าปีนับแต่วันที่ผู้อื่นนั้นได้ประทำ การดังกล่าว”

มาตรา ๕ ให้ยกเลิกความใน (๑) ของมาตรา ๑๕๑๖ แห่งประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“(๑) สามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดูหรือยกย่องผู้อื่นฉันทริยาหรือสามีหรือเป็นชู้ หรือมีชู้ อีกฝ่ายหนึ่งฟ้องหย่าได้”

มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๕๒๓ แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๑๕๒๓ เมื่อศาลพิพากษาให้หย่ากันเพราะเหตุตามมาตรา ๑๕๑๖ (๑) ภริยาหรือสามีมียุติได้รับค่าทดแทนจากสามีหรือภริยาและจากผู้ซึ่งสามีหรือภริยาอุปการะเลี้ยงดู หรือยกย่องฉันทริยาหรือสามีหรือหญิงชู้หรือชายชู้ แล้วแต่กรณี”

มาตรา ๗ พระราชบัญญัตินี้ไม่กระทบถึงนิติกรรม สิทธิ หน้าที่ หรือความรับผิดชอบ ตามกฎหมายอันได้กระทำลงหรือมีขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

.....
.....

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พระราชกำหนด (Emergency Decree) คือ กฎหมายที่พระมหากษัตริย์ทรงตราขึ้น โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยอาศัยอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้ ซึ่งเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้มีผลใช้บังคับได้ทันที แต่ต้องนำเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติ

โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๔๙ กำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงตราพระราชกำหนดขึ้น โดยคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติได้ มี ๒ กรณี กล่าวคือ

กรณีแรก เป็นกรณีที่ตราพระราชกำหนดขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ความปลอดภัยของประเทศ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่ตราพระราชกำหนดขึ้นเมื่อมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายเกี่ยวกับการภาษีอากรหรือเงินตราที่ต้องพิจารณาโดยด่วนและลับ

อย่างไรก็ตาม แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้ฝ่ายบริหาร (คณะรัฐมนตรี) ให้คำแนะนำพระมหากษัตริย์ในการตราพระราชกำหนดออกใช้บังคับได้ทั้งสองกรณีดังกล่าว แต่ก็ยังเป็นเพียงการออกกฎหมายมาใช้บังคับเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ท้ายที่สุดแล้วก็ต้องรับนำพระราชกำหนดนั้นมาให้สภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาอนุมัติโดยไม่ชักช้า ซึ่งรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้ว่าให้คณะรัฐมนตรีเสนอพระราชกำหนด ที่ประกาศใช้บังคับแล้วนั้น ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติโดยไม่ชักช้า

การพิจารณาพระราชกำหนดของสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น จะมีความแตกต่างจากการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยทั่วไป กล่าวคือ การพิจารณาพระราชกำหนดนั้น จะไม่มีการพิจารณาเป็น ๓ วาระ แต่จะพิจารณาและลงมติเพียงว่า “จะอนุมัติ” หรือ “ไม่อนุมัติ” พระราชกำหนดเท่านั้น และสภานิติบัญญัติแห่งชาติก็ไม่สามารถแก้ไขเพิ่มเติมใด ๆ ในพระราชกำหนดได้

ผลการพิจารณาพระราชกำหนด

๑. หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติอนุมัติพระราชกำหนด ถือว่าพระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับเป็นพระราชบัญญัติต่อไป

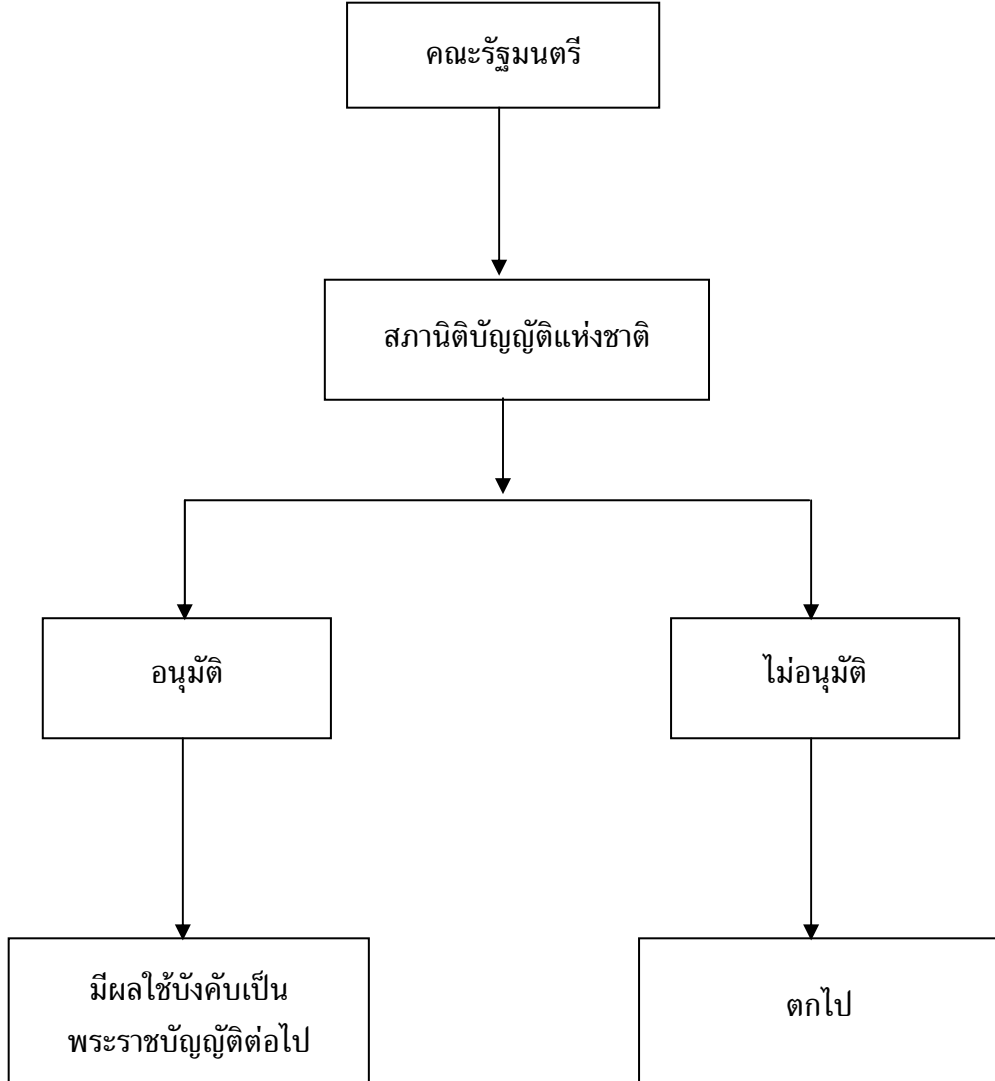
๒. หากสภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่อนุมัติพระราชกำหนดใดแล้ว ให้พระราชกำหนดนั้นตกไป

ซึ่งการตกไปของพระราชกำหนดนั้น ไม่เป็นการกระทบกระเทือนกิจการใด ๆ ที่ได้เป็นไป ในระหว่างที่พระราชกำหนดนั้นมีผลใช้บังคับ

แต่ถ้าพระราชกำหนดที่ตกไปนั้นมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก
บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดก็ให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีอยู่ก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกเลิก
มีผลใช้บังคับต่อไป นับตั้งแต่วันที่การไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นมีผลบังคับ

โดยการอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นรัฐธรรมนูญบัญญัติให้ต้อง
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาในกรณีที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติไม่อนุมัติพระราชกำหนดใดให้มีผล
ตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

แผนภูมิแสดงการพิจารณาพระราชกำหนด
ของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

การเสนอญัตติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

“ญัตติ” หมายถึง เรื่องหรือประเด็นอันเป็นข้อเสนอให้ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ จึงเปรียบเสมือนเป็นกลไกอย่างหนึ่งในการดำเนินงานของสภา เป็นสิ่งที่กำหนดจุดมุ่งหมายของเรื่องที่ประชุมต้องพิจารณา เพราะโดยปกติ ญัตติ ทุกเรื่องย่อมมีจุดมุ่งหมายอยู่ในตัวเอง ทั้งยังทำให้รู้ถึงประโยชน์หรือผลกระทบอันอาจเกิดขึ้น

ญัตติ มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสภาอย่างน้อย ๓ ประการ คือ

๑. เป็นกลไกในการตรากฎหมาย กฎหมายที่เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เพื่อขอให้พิจารณานั้น ไม่ว่าจะเป็นการเสนอโดยคณะรัฐมนตรี หรือเสนอโดยสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ตามรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๙ มาตรา ๑๐) จะต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติ อันเป็นการเสนอญัตติที่จะก่อให้เกิดผลเป็นกฎหมายนั่นเอง

๒. เป็นกลไกในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน อำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของฝ่ายนิติบัญญัติในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภานั้น คือ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ ในกรณีมีปัญหาสำคัญ สมาชิกสภานิติบัญญัติจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน สามารถเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีได้ (รัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๙ มาตรา ๑๑ วรรคสอง) และจะลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจมิได้

๓. เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการประชุมสภา ในการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติในแต่ละครั้ง นั้น ย่อมมีจุดมุ่งหมายในอันที่จะให้ได้มาซึ่งข้อยุติหรือข้อตกลงร่วมกันของสมาชิกในทางใดทางหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันสมาชิกที่เข้าร่วมการประชุมย่อมต้องการการประชุมที่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามข้อบังคับการประชุมที่ได้กำหนดไว้ ฉะนั้น ญัตติต่าง ๆ ที่ดำเนินการไปโดยถูกต้องตามหลักเกณฑ์จึงนำมาซึ่งการลงมติที่ถูกต้องและเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ร่วมกันของมวลสมาชิกส่วนใหญ่ ญัตติ ในกรณีนี้ จึงเป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้การประชุมสภาบรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย

โดยที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตราข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้นใช้บังคับเป็นข้อกำหนดหรือหลักเกณฑ์สำหรับการดำเนินกิจการทั้งปวงอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ ดังนั้น ในที่นี้จึงจะกล่าวถึงรายละเอียดเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับการเสนอญัตติ ตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นสำคัญ

๑. ลักษณะการเสนอญัตติ

๑.๑ ญัตติที่ต้องเสนอเป็นหนังสือ

โดยหลักทั่วไปแล้ว การเสนอญัตตินั้น ต้องทำเป็นหนังสือเสนอล่วงหน้าต่อประธานสภา โดยมีสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติลงลายมือชื่อรับรองไม่น้อยกว่า ๕ คน ทั้งนี้เว้น

แต่ข้อบังคับการประชุมจะได้กำหนดจำนวนผู้รับรองไว้เป็นอย่างอื่น (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๓)

สำหรับญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อขอให้คณะรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริงในที่ประชุมสภา ตามมาตรา ๑๑ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอนั้น ไม่ต้องมีผู้รับรอง (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๔)

การที่ข้อบังคับการประชุมสภากำหนดให้การเสนอญัตติโดยทั่วไป ต้องทำเป็นหนังสือและเสนอล่วงหน้าต่อประธานสภานั้น ก็ด้วยเหตุผลที่ว่า ญัตติเหล่านั้นมักเป็นญัตติที่มีความสำคัญ มีลักษณะเป็นญัตติหลักในตัวญัตตินั้นเอง ดังนั้น จึงต้องให้ทำเป็นหนังสือ เพื่อให้มีความชัดเจน และเพื่อที่ประธานสภาจะได้พิจารณาในเบื้องต้นว่า จะสมควรนำเสนอต่อที่ประชุมสภาเพื่อพิจารณาอย่างไร รวมทั้งสามารถจัดส่งไปให้สมาชิกสภาได้ศึกษาเป็นการล่วงหน้า ญัตติดังกล่าวเหล่านี้ ได้แก่

(ก) ญัตติขอให้คณะกรรมการการสามัญประจำสภาคณะใดคณะหนึ่งหรือขอให้สภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นพิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภา (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๕)

(ข) ญัตติขอแปรญัตติในร่างพระราชบัญญัติที่สภาลงมติรับหลักการแล้ว และพิจารณาในวาระที่สองโดยคณะกรรมการที่สภาตั้ง (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๕)

(ค) ญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรี ตามมาตรา ๑๑ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๕๑)

(ง) ญัตติขอให้ตีความข้อบังคับการประชุม (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๖๑)

(จ) ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับการประชุม (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๖๓)

หมายเหตุ ในทางปฏิบัติหากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความประสงค์ที่จะขอคำปรึกษาเกี่ยวกับการร่างญัตติต่าง ๆ ที่ต้องทำเป็นหนังสือดังกล่าวแล้ว สามารถติดต่อขอรับบริการได้ที่กลุ่มงานญัตติ สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๑.๒ ญัตติที่เสนอได้ด้วยวาจา

ญัตติที่เสนอได้ด้วยวาจานั้น หมายถึง บรรดาญัตติตามที่ข้อบังคับการประชุมสภา กำหนดว่า “ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือทำเป็นหนังสือ” (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๖) ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นญัตติเกี่ยวกับระเบียบวิธีปฏิบัติในการประชุมของสภา หรือเป็นญัตติที่เสนอขึ้นในที่ประชุมสภา และอยู่ในระหว่างที่ที่ประชุมสภากำลังดำเนินการประชุมหรือพิจารณาเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอให้ที่ประชุม

สภาดำเนินการประชุมไปในทางใดทางหนึ่ง หรือเพื่อให้การพิจารณาญัตติหลักเป็นไปด้วยความเรียบร้อย ญัตติข้อ

ญัตติที่เสนอได้ด้วยวาจานั้น ประกอบด้วยญัตติ ดังต่อไปนี้

(ก) ญัตติขอปรึกษาเป็นเรื่องด่วน (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๖ (๑))

(ข) ญัตติขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๖ (๒))

(ค) ญัตติขอให้สภาลงมติมิให้จดยางานการประชุมลับ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๒๙ ประกอบข้อ ๓๖ (๓))

(ง) ญัตติขอให้สภาลงมติห้ามมิให้โฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๑ ประกอบข้อ ๓๖ (๓))

(จ) ญัตติขอแปรญัตติเฉพาะในเรื่องที่มีใ้ร่างพระราชบัญญัติ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๑) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฉ) ญัตติขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกันหรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๒) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ช) ญัตติขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๓) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ซ) ญัตติขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๔) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฌ) ญัตติขอให้เลื่อนการปรึกษา (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗(๕) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ญ) ญัตติขอปิดอภิปราย (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๖) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฎ) ญัตติขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา(ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๓๗ (๗) ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฏ) ญัตติขอเสนอวิธีการออกเสียงลงคะแนนในการลงคะแนนเปิดเผย หรือลงคะแนนลับ และญัตติขอให้นับคะแนนเสียงใหม่ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๖๒ ๖๓ หรือ ๖๔ ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฐ) ญัตติขอให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๑๓ ประกอบข้อ ๓๖ (๔))

(ฑ) ญัตติขอให้ทบทวนร่างพระราชบัญญัติที่สภาให้ความเห็นชอบแล้ว ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๑๒๖)

(ฅ) ญัตติขอให้งดใช้ข้อบังคับการประชุมสภาข้อใดข้อหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๖๐ ประกอบข้อ ๓๖ (๕))

(ณ) ญัตติขอให้วินิจฉัยปัญหา ตามมาตรา ๓๘ ของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๖๒)

(ด) ญัตติตามที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๖ (๕))

อนึ่ง มีข้อสังเกตว่า ญัตติที่เสนอได้ด้วยวาจานี้มีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับการเสนอ ที่ผู้เสนอพึงระมัดระวัง กล่าวคือ

๑. เมื่อที่ประชุมสภา กำลังปรึกษาญัตติใดอยู่ ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอญัตติอื่น นอกจากญัตติ ตาม (จ) ถึง (ฎ) (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๗)

๒. เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบในญัตติตาม (ช) (ฅ) (ญ) และ (ฎ) แล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอญัตติอื่นในข้อ (จ) (ฉ) หรือ (ซ) อีก (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๗ วรรคสอง)

๓. ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอญัตติตาม (ญ) และ (ฎ) ในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๘) และ

๔. ญัตติตาม (ฎ) ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอ ในวาระการพิจารณาญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอ หรือในวาระการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ หรือในวาระการพิจารณาสรรหา เลือก แต่งตั้ง ให้คำแนะนำ หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งตามกฎหมาย (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๓๙)

๒. ผู้เสนอญัตติ ผู้รับรองญัตติ และผู้อภิปราย

บุคคลที่มาร่วมประชุมในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น ประกอบด้วยบุคคลจากหลายฝ่ายทั้งจากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ คณะรัฐมนตรี และบุคคลภายนอกที่ได้รับแต่งตั้งจากสภาให้เป็นกรรมาธิการวิสามัญ ตลอดจนจนถึงบุคคลใด ๆ ที่ประธานสภาอาจอนุญาตให้ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมสภา (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๕๘) แต่เฉพาะรัฐมนตรีและสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นที่มีสิทธิเสนอญัตติได้ บุคคลอื่นนอกจากนี้หาอาจเสนอญัตติต่อที่ประชุมสภาได้ไม่แม้บุคคลนั้นจะมีความเห็นหรือมีข้อเสนอที่ดีเพียงใดก็ตาม

ในญัตติเรื่องหนึ่ง ๆ อาจมีผู้เสนอได้มากกว่าหนึ่งคนแต่ก็มีญัตติบางญัตติที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับการประชุม ได้กำหนดจำนวนขั้นต่ำของผู้เสนอเอาไว้ เช่น ญัตติขอเปิดอภิปรายเพื่อขอให้คณะรัฐมนตรีชี้แจงข้อเท็จจริงในที่ประชุมสภา ตามมาตรา ๑๑ วรรคสองของรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) ซึ่งต้องมีสมาชิกเข้าชื่อร่วมกันเป็นผู้เสนอ จำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐๐ คน เป็นต้น

ส่วนผู้รับรองญัตตินั้นย่อมได้แก่สมาชิกสภาปฏิบัติด้วยตนเองซึ่งเป็นผู้แสดงความยินยอมให้ผู้เสนอญัตติได้เสนอญัตตินั้นต่อสภาญัตติใดพึงต้องมีผู้รับรองหรือไม่ และจะต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าเท่าใดนั้น ย่อมเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับการประชุมของสภาดังกล่าวแล้ว และวิธีการรับรองญัตตินั้นข้อบังคับการประชุมมักกำหนดให้ผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อไว้ท้ายญัตติที่เสนอ ในกรณีที่เป็นการเสนอญัตติที่ต้องทำเป็นหนังสือ ส่วนญัตติที่เสนอได้ด้วยวาจาหรือญัตติที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือนั้นสมาชิกผู้รับรองสามารถแสดงการรับรองได้ด้วยการยกมือขึ้นพ้นศีรษะภายหลังที่ผู้เสนอได้เสนอญัตติต่อที่ประชุม (ข้อบังคับการประชุมสภาปฏิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒)

สำหรับการพิจารณาญัตติในที่ประชุมสภานั้นผู้เป็นสมาชิกสภาปฏิบัติทุกคนมีสิทธิอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้โดยตลอด แม้มิได้เป็นผู้เสนอผู้ร่วมเสนอหรือผู้รับรองญัตตินั้นก็ตามหากแต่สมาชิกผู้เสนอญัตติจะได้รับสิทธิให้เป็นผู้อภิปรายในญัตติของตนก่อนสมาชิกคนอื่น (ข้อบังคับสภาปฏิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔๘)

๓. การถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอหรือจากการเป็นผู้รับรองญัตติ การแก้ไขเพิ่มเติมญัตติ และการถอนญัตติ

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในการเสนอญัตตินั้น อาจมีผู้เสนอได้มากกว่าหนึ่งคนและในขณะเดียวกันสมาชิกสภาที่เป็นผู้ร่วมเสนอญัตติภายหลังอาจเปลี่ยนใจและไม่ประสงค์จะขอเป็นผู้ร่วมเสนอหรือไม่ประสงค์จะให้การรับรองญัตตินั้นอีกต่อไปก็ชอบที่จะถอนชื่อของตนจากการเป็นผู้ร่วมเสนอหรือผู้รับรองญัตตินั้น ๆ ได้ และการขอถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอหรือผู้รับรองนี้อาจทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในเวลาใดก็ได้ เว้นแต่ญัตตินั้นประธานสภาจะได้สั่งบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วการขอถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมเสนอหรือผู้รับรองในกรณีเช่นนี้ต้องได้รับความยินยอมจากที่ประชุมสภาเท่านั้น (ข้อบังคับการประชุมสภาปฏิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔๕)

ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมญัตตินั้นจะกระทำได้ก็แต่ญัตติที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภาซึ่งผู้เสนอหรือผู้ร่วมเสนอจะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความหรือประเด็นสำคัญของญัตติที่ยื่นไว้แล้วต่อประธานสภาเมื่อใดก็ได้ตราบเท่าที่ประธานสภายังมิได้บรรจุญัตติของตนเข้าระเบียบวาระการประชุม แต่หากประธานสภาได้บรรจุญัตติเรื่องนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้วการขอแก้ไขเพิ่มเติมญัตติจะกระทำต่อเมื่อได้รับความยินยอมจากที่ประชุมสภา (ข้อบังคับการประชุมสภาปฏิบัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๔๓) สำหรับสมาชิกอื่นที่มีได้เป็นผู้เสนอหรือผู้ร่วมเสนอก็สามารถขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมญัตติได้ กล่าวคือ เสนอต่อที่ประชุมสภาในระหว่างที่ที่ประชุมกำลังพิจารณาญัตติเรื่องใดเรื่องหนึ่งอยู่ ซึ่งเรียกว่า “การขอแปรญัตติในเรื่องที่มีใช้กฎหมาย”

อนึ่ง สมาชิกผู้รับรองญัตติหาอาจเป็นผู้ขอแก้ไขเพิ่มเติมญัตติที่ตนรับรองนั้นได้ไม่แต่ชอบที่จะใช้สิทธิขอแปรญัตติแก้ไขเพิ่มเติมในชั้นการพิจารณาของที่ประชุมสภาได้เท่านั้น

การถอนญัตติ ในกรณีที่ผู้เสนอญัตติไม่มีความประสงค์จะให้ที่ประชุมสภาพิจารณาญัตติของตนที่ได้เสนอไว้ก่อนแล้ว ผู้เสนออาจถอนญัตติของตนได้จนถึงวันก่อนวันนัดประชุมสภาเพื่อพิจารณาญัตตินั้นแต่หากถึงวันนัดพิจารณาแล้วจะถอนได้ก็ต่อเมื่อได้รับ

ความยินยอมของที่ประชุมสภา (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๔๓) ส่วนนิติบัญญัติที่เป็นคำแปรญัตติในร่างพระราชบัญญัตินั้น ผู้เสนอจะถอนเสียเมื่อใดก็ได้ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๔๔)

๔. การตกไปของญัตติและผลของญัตติที่เป็นอันตกไป

ในการเสนอญัตติของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นเมื่อถึงวาระการพิจารณาในที่ประชุมสภาแล้ว ถ้าผู้เสนอญัตติไม่ชี้แจงหรือไม่อยู่ในที่ประชุมสภาโดยไม่มีผู้ชี้แจงในฐานะผู้รับมอบหมายญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่ที่ประชุมสภาจะพิจารณาเห็นเป็นอย่างอื่น (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๔๖)

ญัตติใดซึ่งตกไปแล้วห้ามมิให้นำญัตติซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันนั้นเสนอขึ้นอีกภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ญัตตินั้นตกไป เว้นแต่ประธานสภาจะอนุญาตเมื่อเห็นว่าพฤติการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๔๗)

การเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรี

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ บัญญัติให้สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีอำนาจเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีได้ กล่าวคือ ในกรณีที่มีปัญหาสำคัญสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคนจะเข้าชื่อเสนอญัตติโดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาซึ่งต้องระบุให้ชัดเจนว่าจะให้คณะรัฐมนตรีแถลงข้อเท็จจริงในเรื่องใด ในการนี้ให้ประธานสภาแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีทราบและให้บรรจุระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๕๑)

ในการพิจารณาญัตติดังกล่าวถือเป็นการอภิปรายซักถามระหว่างสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับคณะรัฐมนตรีเท่านั้น โดยรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องจะตอบข้อซักถามของสมาชิกที่อภิปรายซักถามทีละคนหรือรวมข้อซักถามของสมาชิกหลายคนไว้ตอบในคราวเดียวกันก็ได้ (ข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๕๒ และข้อ ๑๕๓)

เมื่อสมาชิกได้อภิปรายซักถามและรัฐมนตรีได้ตอบชี้แจงจนหมดประเด็นซักถามแล้ว ให้การเปิดอภิปรายเพื่อซักถามข้อเท็จจริงจากคณะรัฐมนตรีเป็นอันยุติลงโดยจะมีการลงมติไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจไม่ได้ (รัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) ๒๕๕๙ มาตรา ๑๑ วรรคสอง)

ตัวอย่างแบบฟอร์มการเสนอญัตติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

(วัน / เดือน / พ.ศ.)

เรื่อง ขอเสนอญัตติ.....

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าจึงเสนอญัตติตามนัยแห่งข้อบังคับการประชุม
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ เพื่อให้ที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
.....โดยมีกำหนดระยะเวลา
การปฏิบัติภารกิจ ภายใน วัน

สำหรับเหตุผลและรายละเอียดเพิ่มเติมจะได้ชี้แจงในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ผู้เสนอญัตติ

(.....)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(หมายเหตุ : กรณีเสนอตามข้อบังคับฯ ข้อ ๓๓ ผู้รับรอง ๕ คน/เสนอตามข้อบังคับฯ ข้อ ๓๕ ผู้รับรอง ๑๐ คน)

ผู้รับรอง

๑.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๓.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๕.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๗.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๙.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๒.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๔.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๖.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๘.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๑๐.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

ตัวอย่างแบบฟอร์มการแปรญัตติ

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ถนนอุทองใน กทม. ๑๐๓๐๐

(วัน / เดือน / พ.ศ.)

เรื่อง ขอแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติ.....

เรียน ประธานคณะกรรมการ.....

ข้าพเจ้าขอแปรญัตติร่างพระราชบัญญัติ.....

ดังต่อไปนี้

๑.

.....
.....
.....
.....
.....

๒.

.....
.....
.....
.....
.....

๓.

.....
.....
.....
.....
.....

๔.

.....
.....
.....

เหตุผลและรายละเอียดข้าพเจ้าจะได้ชี้แจงต่อที่ประชุมคณะกรรมการ

ขอแสดงความนับถือ

ผู้แปรญัตติ

(.....)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ผู้รับรอง

๑.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๒.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๓.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๔.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

๕.

(.....)

หมายเลขสมาชิก.....

การตั้งกระทู้ถามของสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลโดยสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้น กระทู้ถามเป็นวิธีการหนึ่งที่มีความสำคัญมาก กระทู้ถามจะทำให้ฝ่ายบริหารมีความระมัดระวังในการปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดียิ่งขึ้น มิฉะนั้นจะถูกฝ่ายนิติบัญญัติตั้งกระทู้ถามอันแสดงให้เห็นถึงความผิดพลาดบกพร่องในการปฏิบัติงานของตน กระทู้ถามนั้นมักเกิดจากเหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนกับประชาชน เมื่อสมาชิกสภาทราบถึงความเดือดร้อนของประชาชนก็จะตั้งกระทู้ถามถามรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ เพื่อให้ฝ่ายบริหารทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งให้ฝ่ายบริหารได้แถลงข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นตลอดทั้งแนวทางในการแก้ปัญหาให้สภาได้รับทราบ

๑. ความหมายของกระทู้ถาม

กระทู้ถาม คือคำถามที่สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติตั้งขึ้น เพื่อถามรัฐมนตรีเกี่ยวกับข้อเท็จจริงหรือนโยบายที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของรัฐมนตรี เพื่อให้รัฐมนตรีที่รับผิดชอบตอบ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ มาตรา ๑๑ ได้บัญญัติให้ในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ สมาชิกทุกคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามรัฐมนตรีในเรื่องใดอันเกี่ยวกับงานในหน้าที่ได้ แต่รัฐมนตรีย่อมมีสิทธิที่จะไม่ตอบ เมื่อเห็นว่าเรื่องนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ประกอบกับข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ ในหมวด ๘ ว่าด้วยการตั้งกระทู้ถาม ข้อ ๑๓๑ - ๑๕๐ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งกระทู้ถาม และการตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี

๒. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการตั้งกระทู้ถาม

๑) ต้องทำเป็นหนังสือเสนอต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติล่วงหน้า โดยไม่ต้องมีผู้รับรอง

๒) ข้อความในกระทู้ถามต้องเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบายที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของรัฐมนตรีที่ตั้งถามและต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียนซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นทำนองอภิปราย ข้อเท็จจริงใด ๆ ที่อ้างประกอบกระทู้ถามต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้อง แม้จะมีได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามก็ตามและถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบ ก็ให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

๓) กระทู้ถามแต่ละกระทู้หนึ่ง ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

๔) ต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย

(๒) เคลือบคลุม หรือเข้าใจยาก

(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

(๕) เป็นการให้ออกความเห็น

(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีสาระสำคัญ

(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด ๆ เว้นแต่ที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่

ราชการ

กระทู้ถามเรื่องใด ถ้ามีลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จะถือว่าเป็นกระทู้ถามที่ต้องห้ามมิให้ถาม ทั้งนี้ ยกเว้นในส่วนข้อ ๓ ที่กระทู้ถามนั้นเป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้ว หรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ และข้อ ๔ ที่กระทู้ถามนั้นเป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถาม ซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน จะตั้งถามขึ้นใหม่ได้ เมื่อมีสาระสำคัญของเรื่องต่างกัน หรือพฤติการณ์ ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนี้ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

หมายเหตุ ในทางปฏิบัติหากสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีความประสงค์ที่จะขอคำปรึกษาในการยกร่างกระทู้ถามแล้ว ท่านสามารถใช้บริการได้ที่กลุ่มงานกระทู้ถาม สำนักการประชุม สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา

๓. ประเภทของกระทู้ถาม

กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ กระทู้ถามสดและกระทู้ถามทั่วไป โดยทั้ง ๒ ประเภทดังกล่าวนี้จะต้องตอบในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติเท่านั้น

๑) การตั้งกระทู้ถามสด สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามสดได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ โดยทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามสดภายในระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกาของวันดังกล่าว โดยระบุชื่อเรื่องที่จะถามพร้อมระบุวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีคนใด และต้องมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

(๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

๒) การตั้งกระทู้ถามทั่วไป ใช้หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขการตั้งกระทู้ถามดังกล่าวแล้วข้างต้น

๔. การวินิจฉัยและการแจ้งผลการวินิจฉัย

เมื่อสมาชิกสภานิติบัญญัติได้ยื่นกระทู้ถามที่กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักบริหารงานกลางแล้ว กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักบริหารงานกลาง จะส่งกระทู้ถามนั้นมายังสำนักการประชุม สำนักการประชุมโดยกลุ่มงานบริหารทั่วไป จะลงทะเบียนเลขรับของสำนักการประชุม แล้วจึงส่งต่อมายังกลุ่มงานกระทู้ถาม ทางกลุ่มงานกระทู้ถามจะทำการบันทึกความเห็นและนำเสนอกระทู้ถามดังกล่าว ไปตามลำดับขั้นตอนจนถึงประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และให้เป็นอำนาจของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการวินิจฉัยว่า

๑) กรณีกระทู้ถามสด กระทู้ถามสดนั้นมีลักษณะเป็นกระทู้ถามหรือไม่เป็น กระทู้ถามมีลักษณะต้องห้ามมิให้ถามหรือไม่ และมีเงื่อนไขความเป็นกระทู้ถามสดหรือไม่ ตลอดจน ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดที่ประธานวินิจฉัยแล้วเกินกว่าห้ากระทู้ ให้ประธานสภานิติ

บัญญัติแห่งชาติจับสลากให้เหลือเพียงห้ากระทู้ ในจำนวนห้ากระทู้นี้หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

เมื่อประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัยว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของการตั้งกระทู้ถามสดแล้วจะต้องรีบบรรจุกระทู้ถามสดนั้นเข้าระเบียบวาระการประชุม และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบทราบโดยทันที

๒) กรณีกระทู้ถามทั่วไป กระทู้ถามนั้นมีลักษณะเป็นกระทู้ถามหรือไม่เป็นกระทู้ถาม มีลักษณะต้องห้ามมิให้ถามหรือไม่

เมื่อประธานสภาิติบัญญัติวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายใน ๗ วัน กระทู้ถามที่ประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการตอบกระทู้ถามนั้น และให้บรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ส่งกระทู้ถามนั้นไปยังรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

๕. การบรรจุกระทู้ถามเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาิติบัญญัติแห่งชาติในแต่ละครั้ง

ในการประชุมครั้งหนึ่ง ๆ ให้บรรจุกระทู้ถามสดได้ไม่เกินห้ากระทู้ และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกินห้ากระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามทั่วไปรอบรรจุระเบียบวาระการประชุมจำนวนมาก ประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติจะบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเกินกว่าห้ากระทู้ก็ได้ และมีให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทั่วไปคนเดียวกันถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่สำหรับการจัดลำดับกระทู้ถามให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสดและกระทู้ถามทั่วไป

๖. การถามและการซักถามกระทู้ถาม

การถามกระทู้ถามสดเรื่องหนึ่ง ผู้ตั้งถามมีสิทธิถามได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง และในระหว่างการถามกระทู้ถามสด หากมีคำถามใดเข้าลักษณะต้องห้าม ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถามได้ ส่วนการถามกระทู้ถามทั่วไปนั้นเมื่อรัฐมนตรีได้ตอบกระทู้ถามแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาตให้ซักถามได้

๗. การตอบและการขอเลื่อนการตอบกระทู้ถาม

การตอบกระทู้ถาม นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นเท่านั้นเป็นผู้ตอบ แต่ถ้าหากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้นไม่อยู่หรือติดราชการสำคัญ จะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบกระทู้ถามนั้นแทนได้ โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติก่อนถึงระเบียบวาระการพิจารณากระทู้ถามหรือรัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบก็ได้ แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมสภาิติบัญญัติแห่งชาติ หรือแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาิติบัญญัติแห่งชาติและต้องกำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

๘. การถอนกระทู้ถาม

ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้ โดยแจ้งในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติหรือทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๙. การตกไปของกระทู้ถาม

กระทู้ถามจะตกไป ด้วยเหตุต่อไปนี้

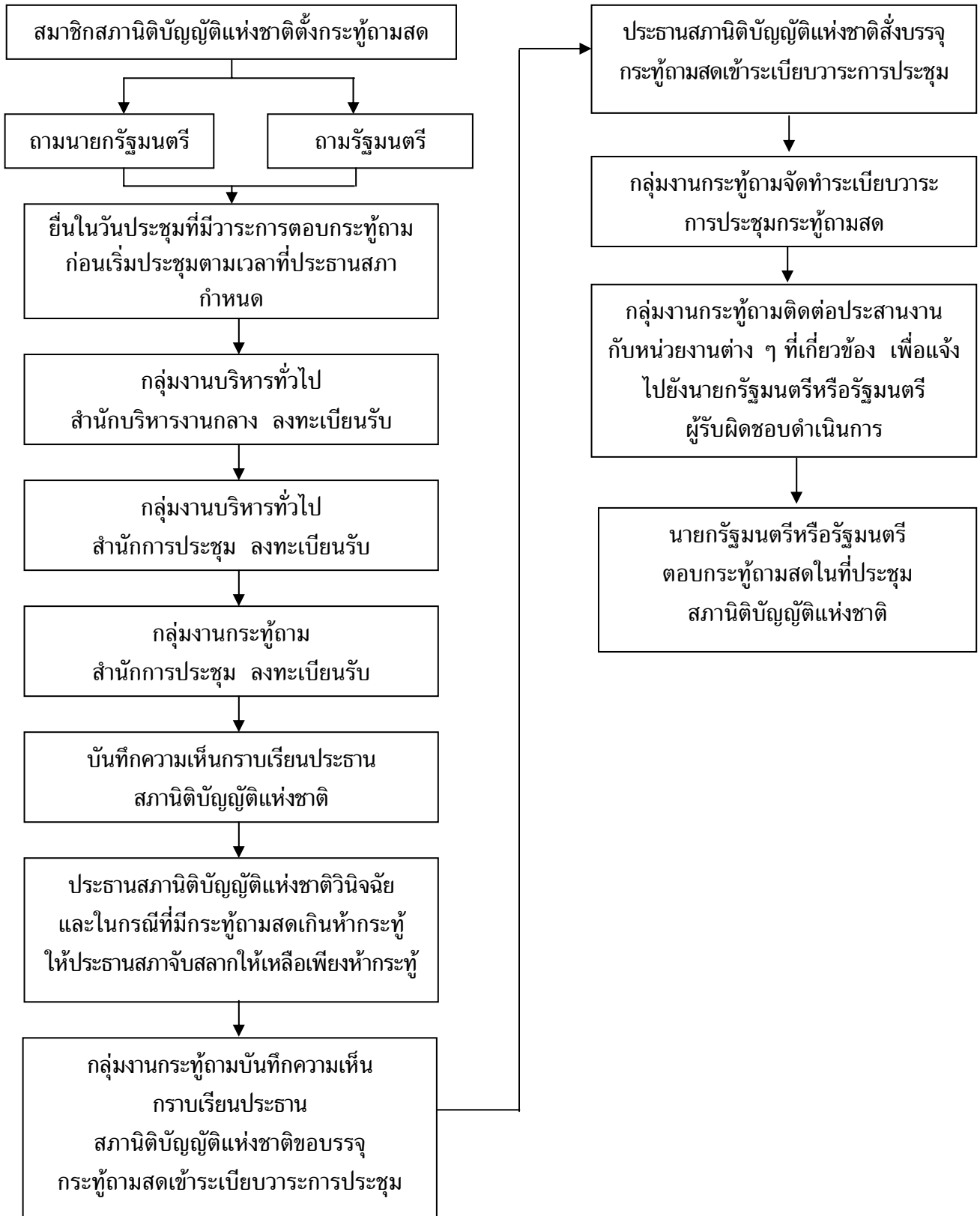
(๑) เมื่อถึงระเบียบวาระการประชุมของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

(๒) กระทู้ถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลงให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

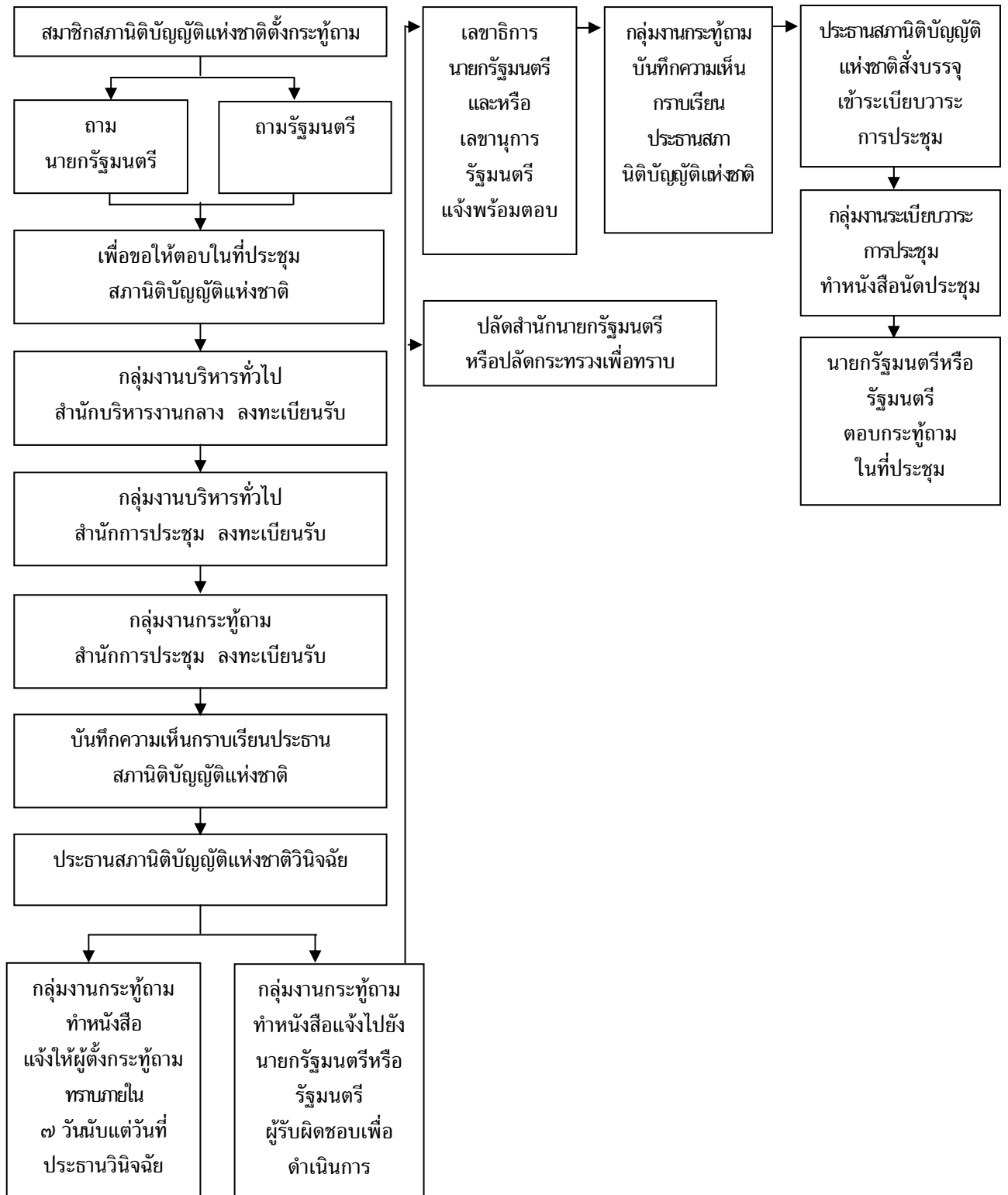
(๓) กระทู้ถามใดที่รัฐมนตรียังไม่ได้ออกให้เป็นอันตกไปเมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

(๔) ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวนห้ากระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงห้ากระทู้ ในจำนวนห้ากระทู้นี้หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

แผนภูมิแสดงกระบวนการตั้งกระทู้ถามสด

แผนภูมิแสดงกระบวนการตั้งกระทู้ถามทั่วไป

ตัวอย่าง กระทู้ถามสด

(สำเนา)

รับที่ ๑ / ๒๕๕๙ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กระทู้ถามที่ ๐๐๑ ส.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง การปรับโครงสร้างสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามสด ถามนายกรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

ตามที่นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบงานตำรวจเพื่อศึกษา ปรับปรุงงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยขณะนี้หลายฝ่ายเชื่อกันว่าแนวคิดที่รัฐบาลจะปรับโครงสร้างของสำนักงานตำรวจแห่งชาติใหม่ คือโอนตำรวจภูธรไปสังกัดกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและสำนักงานตำรวจแห่งชาติไปสังกัดกระทรวงยุติธรรม จนทำให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งข้าราชการตำรวจ สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และประชาชนมีความเห็นที่ขัดแย้งกันจนเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์กันอย่างมากถึงการดำเนินการดังกล่าว

ข้าพเจ้าจึงขอตั้งกระทู้ถามมาตามมาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ โดยเป็นกระทู้ถามสดตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๔๑ ส่วนรายละเอียดจะซักถามในที่ประชุมสภาต่อไป

(ลงชื่อ) ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
สำราญ รอดเพชร
(นายสำราญ รอดเพชร)
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(สำเนา)

รับที่ ๓ / ๒๕๕๙ วันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
กระทู้ถามที่ ๐๐๓ ส.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

๗ ธันวาคม ๒๕๕๙

เรื่อง ปัญหาการใช้บริการสนามบินสุวรรณภูมิ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถามสด ตามรัฐธรรมนูญว่าการกระทรวงคมนาคม ดังต่อไปนี้
สืบเนื่องจากการเปิดใช้สนามบินสุวรรณภูมิก่อให้เกิดปัญหาเรื่องต่างๆ อาทิ
เสียงรบกวนที่เกิดขึ้นจากการขึ้นลงของเครื่องบิน ห้องสุขาไม่พอเพียงพอต่อผู้ใช้บริการ และพื้นที่
หลายแห่งในสนามบินสุวรรณภูมิมีความไม่ปลอดภัยแก่ผู้ใช้บริการจนอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุ
และความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนได้

ข้าพเจ้าจึงขอตั้งกระทู้ถามมาตามมาตรา ๑๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๙ โดยเป็นกระทู้ถามสดตามข้อบังคับการประชุมสภานิติ
บัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๔๑ ส่วนรายละเอียดจะซักถามในที่ประชุมสภาต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง
(ลงชื่อ) อรรถพล สรสุชาติ
(นายอรรถพล สรสุชาติ)
สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ตัวอย่าง แบบกระทู้ถามทั่วไป

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

(วัน / เดือน / พ.ศ.)

เรื่อง

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้าพเจ้าขอตั้งกระทู้ถาม ถาพนายกรั้ฐมนตรี / รัฐมนตรีว่าการกระทรวง.....

ตั้งต่อไปนี้

.....(เนื้อหากระทู้).....

.....

.....

..... จึงขอเรียนถามว่า

๑.

๒.

๓.

ขอให้อตอบในที่ประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ขอแสดงความนับถืออย่างยั้ง

(.....)

สมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ข้อกำหนดของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ว่าด้วยกำหนดเวลาการยื่นกระทู้ถามสด
พ.ศ. ๒๕๕๙

เพื่อให้การดำเนินการเกี่ยวกับกระทู้ถามสด เป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๔๑ ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ จึงออกข้อกำหนดว่าด้วยกำหนดเวลาการยื่นกระทู้ถามสด ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อกำหนดนี้เรียกว่า “ข้อกำหนดของประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติว่าด้วยกำหนดเวลาการยื่นกระทู้ถามสด พ.ศ. ๒๕๕๙”

ข้อ ๒ ข้อกำหนดนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ ๓ สมาชิกที่ประสงค์จะตั้งกระทู้ถามสดให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามสด ภายในระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ - ๑๐.๐๐ นาฬิกาของวันดังกล่าว

ประกาศ ณ วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๙

(ลงชื่อ) มีชัย ฤชุพันธุ์

(นายมีชัย ฤชุพันธุ์)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ